

udarci vsaj za nekaj časa pozdravijo. Aha, takšna je ta stvar, so priki-mali in odšli. Nikogar več ne briga, čeprav še vedno kot obseden mlati svojega nemočnega očeta, vsi so si oprali roke.«

Pozorno ga je opazovala in čez čas, ko ni dočakala odgovora, nada-ljevala: »Pred kakšnima dvema mesecema so štirje moški, polnoletni, a precej mlajši od naju, ponoči vdrli v samotno hišo, umorili so gos-podarja in nato s kamnom do smrti potolkli še njegovo odraslo hčer. Vse, kar so odnesli, je bilo nekaj drobiža in oblek. Samo teden ali dva kasneje je reka naplavila truplo mladega dekleta. Zagotovo se spom-niš, da je preiskava dognala, da je na samotni poti nad reko srečala tri moške, spet precej mlajše od naju, ki so jo zapovrstjo posilili in jo nato po skalah skotalili v deročo vodo.«

Videla je, da postaja zaradi njenega pripovedovanja nejevoljen, da bi rad ustavil nizanje pretresljivih primerov, zato je še pohitela z naštevanjem zgodb, ki so potrjevale, kako se grozovitosti kopičijo in stopnjujejo. »Za dvema dekletoma, ki sta malo pred novim letom odšli z agentom, ki je iskal hotelske sobarice za znano letovišče, se je izgubila vsaka sled. Tudi agent se je udril v zemljo. Verjetno je šlo za zvodni-ka, ki ju je prisilil, da se prodajata v kakšni zloglasni hiši. So pa pred kakšnim mesecem v zapor odgnali enaindvajsetletno gostilničarjevo deklo, ker je novorojenca vrgla v stranišče. Kmalu se je razvedelo, da je bila zaradi detomora kaznovana že kot sedemnajstletno dekle v svojem rojstnem kraju.«

Vprašala ga je, ali se mu še vedno zdi preveč črnogleda. Morda bi odkimal, samo da bi končala z obnavljanjem tragičnih zgodb, a se je nenadoma spomnil njunih otroških pogovorov. Angela je večkrat zahtevala od njega, naj prizna, da je bolj uboga kot on, bolj pohab-ljena, bolj nemočna in vredna usmiljenja. Navadno ni hotel tekmovati

z njo, a kadar ji ni mogel pritrditi, je kljubovalno molčal. Tudi to-krat.

»Zakaj je rudnik prav Zamlerju, najbolj brezobzirnemu delovodji, kar jih ima, dodelil pravico, da sme na nasipu jamskih odpadkov pobira-ti premog in ga prodajati? Od pamtiveka so ženske, otroci in upokojen-ci brskali po jalovini za kosi premoga, zdaj jih pričaka Zamlerjev paznik s psovkami in brcami. Si bo veliki rudnik opomogel z nekaj dodatnimi koši premoga? Je ta isti rudnik kaj bogatejši, ker je prav tako jeseni vrgel na cesto pet družin, njihovo uborno pohištvo pa je dal z vozom odpeljati pred občinsko hišo? Ali veš, da je oče šestih nepreskrbljenih otrok, ki so ga spodili iz stanovanja, prosil občinskega redarja, naj jim dovoli bivati v občinskem zaporu?«

»Angela, sprašuješ me, kot da sem jaz zakrivil vse te bridke usode. Tako zelo se vživiš v te žalostne zgodbe, da vprašanja postanejo očitki,« je protestiral Matija.

»Če mi pa ne verjameš.«

»Tudi sam vidim, kako pogoste so različne grdobije, in morda imaš prav, da so še bolj surove kot nekdaj. Niso pa nekaj povsem novega, vedno so se dogajale, tudi sami smo že marsikaj doživeli.« Želel je navesti nekaj primerov, a se je zadržal, da bi ne prilival olja na njen izbruh mračnega preroštva. »Včasih je tako, kot bi namesto premoga kopali nasilje in sovraštvo.«

Angeli je bila prispodoba strašansko všeč, zdelo se ji je, da je Matija v enem stavku povzel vse, kar se je v zadnjem času dogajalo v dolini. Vse več jih je bilo ujetih v živi pesek revščine in obupa, ki ga je nanesla velika kriza, je razmišljala, marsikaj utečenega se je obrnilo na glavo, ljudje so se spremenili.

Zmotilo ju je predirljivo kričanje, ki je iz stanovanj privabilo nekaj

zaskrbljenih žensk in radovednežev. Otroci so iztegovali roke, glave so imeli uprte skoraj navpično v nebo. Angelin pogled je sledil razburjenim smerokazom: zelo visoko na nebu, skoraj natančno nad njihovimi glavami, je plulo podolgovato plovilo. Na Matijevo vprašanje, kaj se dogaja, je zamaknjena v nebesno podobo odgovorila, da si je Bog naredil velikansko ladjo, da z zborom angelov prav zdaj zapuša njihovo žalostno dolino.

»Ne razumem, Angela, o kakšni ladji govoriš?« je Matija prijel sestrično roko.

»Ni nam pomoči,« je preslišala njegovo vprašanje, »Bog nas zapuša, zdaj smo na milost in nemilost prepuščeni hudiču.«

Najbrž je bila Angela prva, ki je v zrakoplovu prepoznala ladjo z bežečim Bogom, morda je bila celo edina, prav tako pa bi se lahko zgodba samostojno porodila v več glavah, saj so celo tisti, ki jim Boga ni bilo mar, pogosto rekli, da jim je obrnil hrbet. Ko so se poldruugo uro kasneje zbirali pred cerkvijo, da bi prisostvovali nedeljski maši, je bila večina že povsem prepričana, da je nebeško plovilo naznanilo njihov nepreklicni potop. Župnik je zaman miril zbegane vernike, tudi poročila, ki so jih naslednji dan prinesli časopisi, niso omajala nove vere. Angela in somišljeniki svoje resnice o obupanem Bogu niso menjali za zgodbo o italijanskem pustolovcu Nobilu, ki ga je nosilo nad njihovim krajem, ko se je z dobrih sto metrov dolgim plovilom peljal zavzet severni tečaj. Zakaj bi verjeli lažnivim časopisom, ki pred leti niso niti z besedo omenili, da so orožniki streljali na tiho množico, čeprav so vsi v kraju videli žrtve na lastne oči?

Učitelji, duhovniki in samooklicani borci proti fantomom praznoverja so bili prepričani, da bo podoba zračnega plovila, ki ga je neuko ljudstvo razglasilo za božji eksodus, zbledela v nekaj dneh. Pozabljali

so, da v težkih časih skrbi rojevajo razne fantazije, ki hitro dobijo avreolo resničnosti. In niso mogli vedeti, nihče ni mogel, kaj prinaša že bližnja prihodnost.

Tri dni po preletu zrakoplova so na rečni sipini našli truplo upokojenega rudarja. Marsikdo ga je poznal, bil je eden tistih upokojencev, ki se z borno pokojnino ni mogel preživljati, zato je iskal in opravljal priložnostna dela. V krizi je veliko takšnih opravkov usahnilo, revščina se je pokazala v vsej globini. Novica, da je za vedno utekel bedi, se še ni prebila čez vse naselje, ko se je razvedelo, da se je z mostu pognala tridesetletna žena krajevnega trgovca in posestnika. Radovedneži so odhajali k reki, kjer je nekaj očitvidcev znova in znova obnavljalo, kar so videli, in zagotavljalo, da ni bilo moč storiti ničesar, saj so samomorilko takoj pograbili vrtinci, njeno telo ni več splavalo na površje.

Precej ljudi se je dolgo zadržalo na obrežju, pogledovali so po motni reki, ali vendarle izvrže njeno truplo. Nekateri so vedeli, da je bila živčno bolna, drugi so se spominjali, da je bila lepa ženska, tretji so sočustvovali z možem in tremi otroki. V šumu pričanj in spominjanj so nekako spregledali petdesetletnega delavca, ki je odšel do sredine mostu, slekel suknjo in čevlje. Šele takrat se je nekdo ovedel in glasno zakričal, kot da bi klic lahko zadržal človeka, ki je sprejel odločitev. Vsi pogledi so se dvignili in pospremili skrčeno telo, ki je kot kamen padalo z mostu, pljusknilo v vodo, se za kratko prikazalo na površini in izginilo.

Na kolonijskem dvorišču so pozno v večer premlevali zaporedne samomore. Siromašnega upokojenca so proglasili za začetnika skokov z mostu smrti, kakor je nekdo za vedno krstil rečni objekt, čeprav ni nihče vedel, ali se je vrgel z mostu ali je zakoračil v vodo. Pravzaprav bi